

PROCEDURA TWORZENIA I TREŚĆ LOGICZNA RAPORTU

Wychodząc naprzeciw przedstawionym wyzwaniom oraz pragnąc wesprzeć działania władz publicznych (centralnych oraz samorządowych) Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN postanowił przygotować dokument pod tytułem *Przestrzenne Zagospodarowanie Kraju – perspektywa długookresowa*. Dokument został przygotowany przez Zespół obejmujący Prezydium Komitetu, przewodniczących jego Zespołów Zadaniowych oraz kilku innych członków Komitetu lub tych Zespołów. Jego tekst został przyjęty przez Prezydium Komitetu 30 sierpnia 2022 r. Wolą i motywacją wielodyscyplinarnego środowiska naukowo-badawczego Komitetu było zaakcentowanie kluczowych wyzwań i problemów związanych z przestrzennym zagospodarowaniem kraju. Sprostanie tym wyzwaniom będzie miało kluczowe znaczenie dla przyszłości i rozwoju Polski w horyzoncie kilku dekad XXI w. Przedkładany dokument ma charakter studium prospektywnego, jego strukturę logiczną tworzą cztery kluczowe koncepty:

- wyzwania strategiczne, które zmuszają do poszukiwania odpowiedzi na pytanie o przyszły kształt polskiej przestrzeni w kontekście międzynarodowym, europejskim i globalnym,
- wartości kształtujące przestrzenne zagospodarowanie Polski w procesach długiego trwania, którymi powinny się kierować władze publiczne,
- wizja przestrzennego zagospodarowania kraju, stanowiąca zapis pożądanego, przyszłościowego obrazu,
- cele strategiczne, które stanowią elementy realizacji wizji oraz dają odpowiedź na pytanie, co zamierzamy osiągnąć, aby zaznaczyć swoją obecność we wspólnocie krajów i regionów Unii Europejskiej.

Tworzenie przedkładanego, eksperckiego dokumentu zasadało się na metodologii studiów foresightowych i wymagało zastosowania wieloetapowej procedury postępowania (ryc. 1):

- w etapie pierwszym wykonano ekspercką retrospekcję dynamiki zmian struktury przestrzennej kraju, w przekroju wyróżnionych sfer zagospodarowania przestrzennego,
- w etapie drugim przez zastosowanie podejścia aksjologicznego został ustalony zbiór wartości kształtujących przestrzenne zagospodarowanie kraju w perspektywie długookresowej,
- w etapie trzecim przez wprowadzenie kontekstu europejskiego i globalnego rozpoznano uwarunkowania przekształceń struktury przestrzennej kraju i na tej podstawie ustalona została lista wyzwań strategicznych,

- w etapie czwartym punkt ciężkości został położony na kreowanie wizji przestrzennego zagospodarowania kraju umożliwiającej zarysowanie przyszłościowego kształtu polskiej przestrzeni,
- w etapie piątym została podjęta próba sformułowania celów strategicznych, które powinny być monitorowane w procesach realizacyjnych z wykorzystaniem kontrolnych systemów mierników.

W pracy eksperckiej nad przestrzennym zagospodarowaniem kraju w perspektywie długoterminowej zostały wykorzystane efekty debat przeprowadzonych na sesjach plenarnych Komitetu i posiedzeniach Prezydium Komitetu, zorganizowanych w okresie od listopada 2021 r. do sierpnia 2022 r. Przeprowadzony został także panel ekspercki *online*, który pozwolił na uchwycenie związków zachodzących między: sferami zagospodarowania a wartościami, sferami zagospodarowania a celami oraz wartościami a celami. Wyniki tej analizy eksperckiej przedstawiono w aneksie. W przygotowaniu dokumentu eksperckiego ważną rolę odegrały publikacje członków Komitetu (zawarte przede wszystkim w Studiach KPZK PAN) oraz nowe dokumenty i stanowiska wypracowane przez Prezydium Komitetu w trakcie kończącej się obecnie kadencji władz.

Studium prospektywne przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie długoterminowej uświadamia skalę zagrożeń i ryzyk oraz trudnych do wyobrażenia punktów zwrotnych. Powyższe wymagać będzie wytyczenia nowych ścieżek rozwojowych kraju oraz każe poszukiwać najbardziej racjonalnych rozstrzygnięć strategicznych. Wszystko po to, aby zapewnić bezpieczeństwo strategiczne przyszłym pokoleniom polskiego społeczeństwa.

Ryc. 1. Schemat tworzenia dokumentu

Opracowanie: Andrzej Klasik, Artur Ochojski, zmienione.